

นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
Innovation in the Management of Early Childhood Development Centers of Talad Khae
Subdistrict Municipality, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province

อนุศรา สุโพธิ์

อนุจิตร ชินสาร

นักศึกษาปริญญาโท ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Anusara Supho

Anujit Chinsan

M.P.A. Student (Public Administration), Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Lecturer of Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

Corresponding E-mail : jbwanusara12@gmail.com

รับบทความ: 28 กันยายน 2568; แก้ไขบทความ 3 พฤศจิกายน 2568; ตอรับบทความ: 5 พฤศจิกายน 2568

Received: September 28, 2025; Revised: November 3, 2025; Accepted: November 5, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาลักษณะที่มาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ก่อเกิด นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา (2) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการนำนวัตกรรม การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ เทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ไปปฏิบัติ และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ นวัตกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็กของเทศบาล ตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาไปสู่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ใช้ระเบียบ วิธีวิจัย ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่ง ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้ปฏิบัติ ผู้ปกครองของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล ตลาดแค หรือประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้น 50 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยเทคนิคการปรับเปลี่ยน แนวคิดตามข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย พบว่า (1) การก่อเกิดนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค เกิดจากความร่วมมือของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล บูรณาการภูมิ ปัญญาท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายเพื่อยกระดับคุณภาพการดูแลเด็กปฐมวัย (2) ปัญหาที่พบ ได้แก่ บุคลากรไม่ เพียงพอ ขาดทักษะดิจิทัล งบประมาณจำกัด การสนับสนุนภายนอกไม่ต่อเนื่อง และวัฒนธรรมองค์กรยึดติด รูปแบบเดิม แนวทางแก้ไขคือ เพิ่มบุคลากร พัฒนาศักยภาพครู จัดสรรงบประมาณ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และ ปรับวัฒนธรรมองค์กรให้เปิดรับนวัตกรรม (3) แนวทางขยายผลสู่องค์กรอื่น คือ การพัฒนาบุคลากร ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และบูรณาการภูมิปัญญา ท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ : นวัตกรรมการบริหาร; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; เทศบาลตำบลตลาดแค; การมีส่วนร่วมของชุมชนการ พัฒนาปฐมวัย

Abstract

This research aimed to (1) study the characteristics, origins, and factors related to the innovation process of child development center management at Talat Khae Subdistrict Municipality, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province; (2) study the problems and solutions resulting from the implementation of the innovation of child development center management at Talat Khae Subdistrict Municipality, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province; and (3) study the application of the innovation of child development center management at Talat Khae Subdistrict Municipality, Non Sung District, Nakhon Ratchasima Province to other local administrative organizations. The research methodology and qualitative data were interviewed with key informants divided into three groups: administrators, practitioners, parents of students at Talat Khae Subdistrict Municipality Child Development Center, or relevant local residents, totaling 50 people. Data were analyzed by using a conceptualization technique based on empirical data.

The research findings revealed that (1) the innovation of child development center management at Talat Khae Subdistrict Municipality resulted from the collaboration of teachers, parents, communities, and external agencies by using digital technology, integrating local wisdom, and building networks to enhance the quality of early childhood care. (2) The problems encountered included insufficient personnel, lack of digital skills, limited budget, inconsistent external support, and organizational culture that adheres to the traditional model. The solution is to increase personnel, develop teacher potential, allocate budgets, promote participation, and adjust the organizational culture to be open to innovation. (3) The approach to expand to other organizations is to develop personnel, use digital technology, promote community participation, create collaborative networks, and integrate local wisdom to make the management of child development centers efficient and sustainable.

Keywords: Administrative Innovation; Early Childhood Development Center;

Taladkae Subdistrict Municipality; Community Participation; Early Childhood Development

บทนำ

การพัฒนาเด็กปฐมวัยถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระยะยาว เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่สมองและพัฒนาการในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง งานวิจัยทางด้านประสาทวิทยาศาสตร์ ยืนยันว่าประสบการณ์การเรียนรู้ในช่วงปฐมวัยมีผลโดยตรงต่อการสร้างเครือข่ายประสาทในสมอง ซึ่งจะกำหนดความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะทางสังคม และการควบคุมอารมณ์ของเด็กในอนาคต (Shonkoff & Phillips, 2000; Center on the Developing Child, 2016) หากการพัฒนาในช่วงนี้ ไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างมีคุณภาพ ย่อมส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้และศักยภาพของบุคคลในระยะยาว ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพจึงเป็นปัจจัยชี้ขาดใน

การสร้างพลเมืองที่มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งยังเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจ โดยมีงานวิจัยยืนยันว่าการลงทุนในเด็กปฐมวัยให้ผลตอบแทนสูงกว่าการลงทุนในช่วงวัยอื่นๆ ของชีวิต (Heckman, 2011) เนื่องจากการพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัยจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดค่าใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาสังคมในอนาคต และสร้างบุคลากรที่มีประสิทธิภาพเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ในบริบทของประเทศไทย รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบาย การพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง โดยเฉพาะในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงและเป็นการกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน ประเทศ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ซึ่งให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนมนุษย์ (Human capital) ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ทั้งด้านดิจิทัล เศรษฐกิจสีเขียว และสังคมสูงวัย โดยระบุว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ การลงทุนเชิงกลยุทธ์ที่จะช่วยวาง รากฐานคุณภาพชีวิตที่ดีและสร้างความเข้มแข็งของประเทศในอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2565) เมื่อพิจารณาในมิติท้องถิ่นการพัฒนาเด็กปฐมวัยยังมีบทบาทสำคัญต่อการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองกับชนบท เพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยบริการด้านหน้า (Frontline) ที่เข้าถึงเด็กและครอบครัวได้อย่างใกล้ชิด การบริหารจัดการศูนย์เหล่านี้ให้มีคุณภาพจึงเป็นทั้งภารกิจและความท้าทายของภาครัฐในการสร้าง โอกาสทางการศึกษาและความเสมอภาคในสังคมไทย (UNICEF, 2021)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการ ศึกษา และการดูแลเด็กปฐมวัยในระดับพื้นที่ โดยทำหน้าที่เป็นหน่วยบริการด้านหน้า (Frontline unit) ที่สามารถเข้าถึงเด็กและครอบครัวได้โดยตรง ไม่เพียงทำหน้าที่ในการดูแลเด็กในด้านร่างกาย เช่น การจัดอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ การตรวจสุขภาพ และการส่งเสริมสุขอนามัยเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการพัฒนาทางด้าน อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของเด็กผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย (UNICEF, 2021) ทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังวินัย คุณธรรม จริยธรรม และทักษะชีวิตขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็รากฐานที่มั่นคงในการเข้าสู่การศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอนโนสูง จังหวัด นครราชสีมา ซึ่งเป็นพื้นที่ ที่มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากร ในพื้นที่มีความหลากหลาย ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการทำงาน ในอุตสาหกรรมขนาดย่อมและงานบริการส่งผลให้หลายครอบครัวต้องเผชิญกับความท้าทายในการเลี้ยงดูบุตรหลาน ทั้งในด้านเวลา การจัดสรรทรัพยากร และความรู้ความเข้าใจในการพัฒนา เด็กปฐมวัย ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงทำหน้าที่เป็นแหล่งพัฒนาการเรียนรู้และการดูแลที่ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง อีกทั้งยังช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้านและมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด (กรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น, 2562)

เทศบาลตำบลตลาดแค ที่ผ่านมามีปัญหาในการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอนโนสูง จังหวัดนครราชสีมา สามารถแบ่งออกเป็น ประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้ 1) การจัดสรรงบประมาณที่ไม่เพียงพอถือเป็นปัญหาหลักในการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์เด็กเล็กต้องการงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอน ของเล่น วัสดุการศึกษา และวัสดุสิ้นเปลืองอื่นๆ สำหรับเด็กเล็ก ซึ่งการขาด งบประมาณทำให้ศูนย์ เด็กเล็กไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสมและปลอดภัยเพียงพอ นอกจากนี้ยังมี

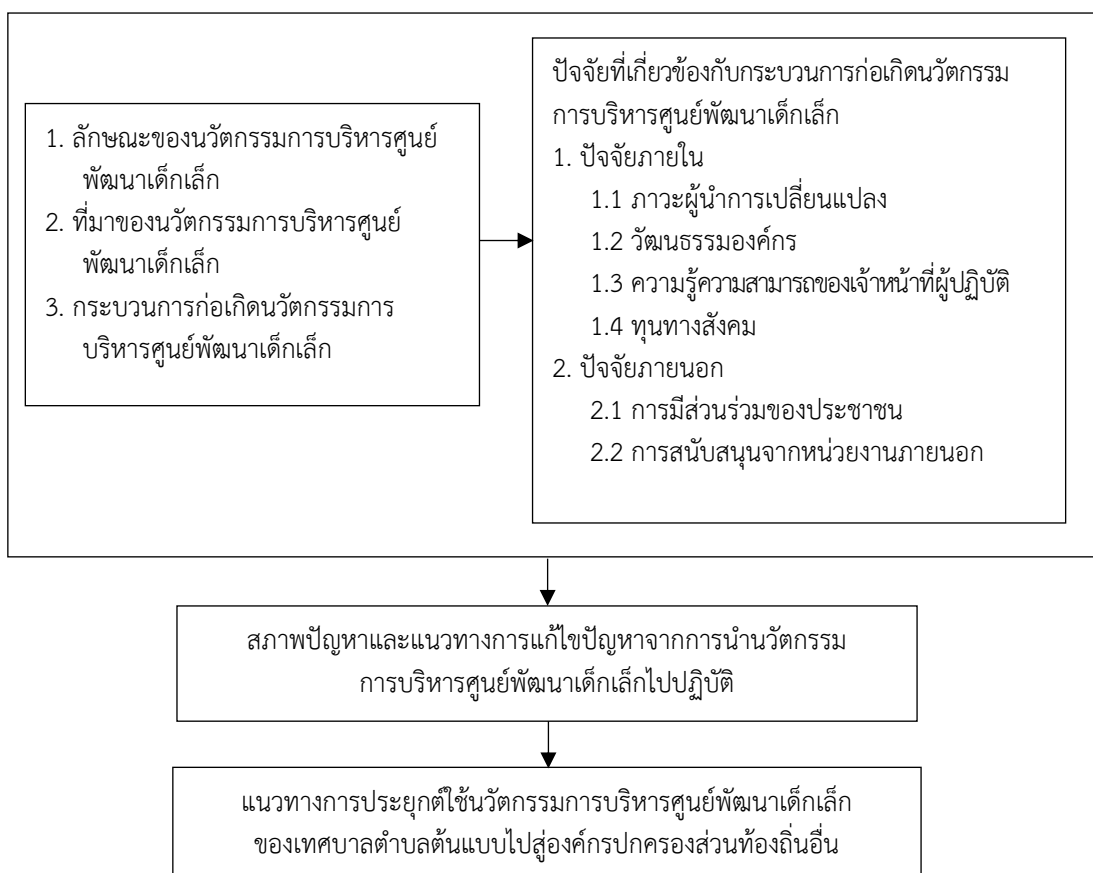
ค่าใช้จ่ายสำหรับ การซ่อมบำรุงอาคารและอุปกรณ์ที่สำคัญ ซึ่งหากไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและสุขภาพของเด็กๆ ในศูนย์อีกด้วย 2) บุคลากรในศูนย์เด็กเล็กบางแห่งยังขาดแคลน และมักเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดูแลเด็กเล็ก ซึ่งศูนย์เด็กเล็กควรมีครูหรือผู้ดูแลที่ผ่านการฝึกอบรมด้านพัฒนาการเด็กเล็ก โดยเฉพาะการที่บุคลากรไม่เพียงพอจะทำให้การดูแล และการให้ความเอาใจใส่เด็กแต่ละคนไม่ทั่วถึง เด็กอาจไม่ได้รับการเรียนรู้หรือการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมตามช่วงวัย นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็กเนื่องจากครูไม่สามารถดูแล ได้อย่างทั่วถึง 3) ศูนย์เด็กเล็กบางแห่งอาจมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก เช่น พื้นที่ ภายในศูนย์ที่คับแคบ ไม่เพียงพอสำหรับการเล่นและทำกิจกรรมของเด็กเล็ก รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานที่ไม่เพียงพอ เช่น ห้องน้ำที่ถูกสุขลักษณะ สนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย หรือห้องครัวสำหรับเตรียมอาหารที่เหมาะสมกับเด็ก หากสถานที่ไม่ปลอดภัยและไม่เหมาะสม อาจเป็นอันตรายต่อเด็กและส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของเด็ก 4) การสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน ครอบครัวและชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็กเล็ก หากขาดความร่วมมือหรือการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคอุปกรณ์ หรือการเข้าร่วมในคณะกรรมการของศูนย์เด็กเล็ก จะทำให้ศูนย์ขาดการสนับสนุนที่จำเป็นต่อการพัฒนาเด็ก 5) มาตรฐานและแนวทางปฏิบัติที่ไม่ชัดเจนมาตรฐานในการจัดการและดูแลเด็กเล็กยังคงเป็นปัญหา ไม่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน การดูแลความปลอดภัย และการพัฒนาศักยภาพของเด็ก หากไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน ครูและบุคลากรอาจปฏิบัติงานในวิธีที่ไม่สอดคล้องกันและอาจขาด การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการดูแลเด็กและความมั่นคงของศูนย์เด็กเล็กของนวัตกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา (เทศบาลตำบลตลาดแค, 2568) จากประเด็นปัญหาดังกล่าวยังไม่มีผู้ที่ศึกษาการประยุกต์นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา เป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและการดูแลเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมยุคใหม่ สามารถเป็นต้นแบบที่สามารถขยายผลไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อเสริมสร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยให้มีมาตรฐาน ทันสมัย และตอบสนองต่อพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ ที่เป็นฐานรากสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะที่มาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อเกิดนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการนำนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาไปปฏิบัติ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์นวัตกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้มีการสร้างกรอบแนวคิดจากการศึกษาและการสังเคราะห์ จากเอกสารงานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้านนวัตกรรม (โกวิทย์ พวงงาม 2558; อนุกิจิตร ชินสาร 2564 และพยับ วุฒิรงค์ 2553) แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1. ด้านพื้นที่ เทศบาลตำบลลาดแค อำเภอนนทบุรี จังหวัดนครราชสีมา

1.2 ด้านกลุ่มเป้าหมาย

1.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

1.2.1.1 กลุ่มผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ ข้าราชการการเมือง และข้าราชการ

ประจำ

1.2.1.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ คือ พนักงานจากส่วนงานที่เกี่ยวข้องของการบริหารด้านการศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลตลาดแค หรือประชาชนในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนวัตกรรมการบริหารมาใช้ในการบริหารงานของเทศบาลตำบล

1.3 ด้านเนื้อหา การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยกำหนด ขอบเขตด้านเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารโดยมีกิจกรรมการบริหารที่สำคัญ มีระบบความสัมพันธ์ซึ่งเกี่ยวเนื่องกัน ประกอบด้วย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กบริบทของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเฉพาะวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์นั้นเป็นวิธีการสร้างข้อสรุปจากข้อมูลจำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้วิเคราะห์ข้อมูล มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัย ผู้วิเคราะห์ข้อมูลควรมีความรอบรู้ในเรื่องแนวคิดทฤษฎี มีความรู้จริงด้วยตัวเอง สามารถสร้างข้อสรุปผลเป็นกรอบแนวคิด (Appleton, 1995) ที่ถูกต้องและชัดเจน โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการศึกษารังนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจดบันทึก

การศึกษารังนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ ซึ่งแบ่งเป็น 2 แบบ คือ แบบที่ใช้แนวคิดทฤษฎี และแบบที่ไม่ใช่ ทฤษฎี (Miles & Huberman, 1984) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้ คือ แบบใช้ทฤษฎี เป็นการแยกชนิดในเหตุการณ์นั้นๆ โดยการยึดแนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการจำแนก ซึ่งใช้กรอบแนวคิด ในการวิจัย ได้แก่ ลักษณะและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อเกิดนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางการประยุกต์ นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการปรับเปลี่ยนแนวคิดตามข้อมูลเชิงประจักษ์ (Successive approximation) ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนแนวความคิดหรือข้อสมมุติต่างๆ ที่ผู้ศึกษามีอยู่ก่อนเก็บข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือกล่าวง่ายๆ เมื่อมีข้อมูลเชิงประจักษ์เพิ่มขึ้นจากข้อเท็จจริงในพื้นที่ แนวความคิดหรือข้อสมมุติเหล่านั้น ควรต้องขยายหรือปรับเปลี่ยนไปตามข้อมูลที่มีมากขึ้น โดยวิธีการเอาข้อมูลที่เพิ่มมาปรับเปลี่ยน ขยายขอบเขตและทิศทางของข้อมูลหรือปรากฏการณ์ที่มีอยู่ในตอนแรกเช่นนี้ เรียกว่าการปรับเปลี่ยนแนวคิดตามข้อมูลเชิงประจักษ์ (Neuman, 2006)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการประยุกต์นวัตกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็กของเทศบาลตำบล ตลาดแค อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

1. ลักษณะที่มาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อเกิดนวัตกรรมการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา

1.1 การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบันต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี และความต้องการของผู้ปกครอง โดยเทศบาลตำบลตลาดแคได้พัฒนานวัตกรรมการบริหารที่ตอบสนองต่อบริบทท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพการดูแลและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2 นวัตกรรมเชิงการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงาน และติดตามผล ส่งผลให้ศูนย์กลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน

1.3 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล นำระบบฐานข้อมูลออนไลน์และสื่อดิจิทัลมาใช้ในการติดตามพัฒนาการเด็กและสื่อสารกับผู้ปกครอง เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและส่งเสริมการเรียนรู้อย่างทันสมัย

1.4 การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากภูมิปัญญา เช่น การทอผ้า จักสาน หรือปลูกผักสวนครัว เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและปลูกฝังคุณค่าท้องถิ่นให้กับเด็ก

1.5 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนาเครือข่ายระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนด้านงบประมาณ การศึกษา สุขภาพ และโภชนาการ ทำให้ศูนย์มีระบบดูแลเด็กที่ครอบคลุมและยั่งยืน

1.2 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อเกิดนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอนोनสูง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย

1.2.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ กล้าตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ส่งเสริมการสร้างและพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 วัฒนธรรมองค์กร วัฒนธรรมที่เปิดกว้าง โปร่งใส และส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์และการนำแนวทางใหม่มาปรับใช้ในองค์กร

1.2.3 ความรู้และศักยภาพของบุคลากร ครูและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการศึกษาและเทคโนโลยี พร้อมเรียนรู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถขับเคลื่อนนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.4 ทุนทางสังคม ความร่วมมือจากชุมชน ครอบครัว และองค์กรท้องถิ่น ช่วยสนับสนุนทรัพยากร และสร้างบรรยากาศแห่งการมีส่วนร่วม ทำให้นวัตกรรมดำเนินไปอย่างยั่งยืน

1.2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการติดตามผล ทำให้นวัตกรรมตอบสนองความต้องการของชุมชนจริง

1.2.6 การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ความร่วมมือจากองค์กรภายนอก เช่น โรงเรียน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานท้องถิ่น ช่วยเสริมงบประมาณ บุคลากร และองค์ความรู้ ทำให้นวัตกรรมเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

2. สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหามาจากการนำนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาไปปฏิบัติ

นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะถูกออกแบบมาเพื่อยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาและพัฒนาการของเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนี้

2.1 สภาพปัญหา

การนำนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปใช้จริง แม้จะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและการดูแลเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ยังมีอุปสรรคและข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งในเรื่องบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร และการมีส่วนร่วม ของชุมชน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต่อเนื่องและความยั่งยืนของนวัตกรรม ดังนี้

2.1.1 ด้านบุคลากร บุคลากรยังมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้ครูและเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานเกินกำลัง ขณะเดียวกันบุคลากรบางส่วนยังขาดทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ นวัตกรรม อีกทั้งการพัฒนาความรู้ยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้การบริหารจัดการไม่เต็มประสิทธิภาพ

2.1.2 ด้านงบประมาณและทรัพยากร งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีข้อจำกัดทำให้ ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยได้เพียงพอ ศูนย์เด็กเล็กต้องพึ่งพาการสนับสนุน จากหน่วยงานภายนอก ทำให้การพัฒนาขาดความต่อเนื่อง

2.1.3 ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก การประสานงานระหว่างศูนย์กับหน่วยงานภายนอกยังล่าช้าและไม่ต่อเนื่อง การถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้เชี่ยวชาญยังไม่มีความเป็นระบบ อีกทั้งงบประมาณสนับสนุนมักขึ้นอยู่กับนโยบายรายปี

2.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประชาชนบางส่วนยังไม่เข้าใจแนวคิดของนวัตกรรมการบริหาร ทำให้การมีส่วนร่วมไม่ต่อเนื่อง และข้อเสนอแนะบางอย่างของประชาชน ไม่สามารถนำไปใช้ได้

2.1.5 ด้านวัฒนธรรมองค์กร บุคลากรบางคนยังยึดติดกับวิธีการทำงานแบบเดิม ทำให้ไม่เปิดใจต่อการเปลี่ยนแปลง อีกทั้งการสื่อสารภายในยังไม่ทั่วถึง จึงเกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน และบางครั้งขาดแรงจูงใจที่จะริเริ่มนวัตกรรมใหม่ๆ

2.2 แนวทางการแก้ไขปัญห

การนำนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่การปฏิบัติพบข้อจำกัดและอุปสรรคหลายประการ การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

2.2.1 ด้านบุคลากร ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอกับปริมาณงานและพัฒนา ทักษะด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมของครูอย่างต่อเนื่อง ผ่านการอบรม ศึกษาดูงาน หรือการพัฒนาเชิงวิชาการ พร้อมทั้งสร้างแรงจูงใจในการทำงานและนวัตกรรมใหม่ๆ

2.2.2 ด้านงบประมาณและทรัพยากร ต้องหาแหล่งเพิ่มงบประมาณ เช่น การจัดทำ โครงการขอสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสร้าง ความร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชนเพื่อระดมทรัพยากรเสริมการพัฒนา

2.2.3 ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พัฒนากลไกการประสานงานให้รวดเร็วและต่อเนื่อง จัดตั้งเครือข่ายถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกับมหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และหน่วยงานอื่นๆ รวมถึงผลักดันให้เกิดโครงการสนับสนุนระยะยาว ไม่ขึ้นอยู่กับนโยบายรายปี เพียงอย่างเดียว

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และสร้าง ความเข้าใจเรื่อง นวัตกรรมการบริหารให้ประชาชนเห็นประโยชน์อย่างแท้จริง ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ทั้งการให้ข้อเสนอแนะ การสนับสนุนทรัพยากร และการเข้าร่วม กิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2.2.5 ด้านวัฒนธรรมองค์กร ต้องปลูกฝังทัศนคติที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง สร้างระบบการสื่อสารที่ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ รวมถึงสร้างแรงจูงใจ เช่น การยกย่องชมเชย การให้รางวัล หรือโอกาสในการก้าวหน้าแก่บุคลากรที่มีผลงานเด่นด้านนวัตกรรม

3. แนวทางการประยุกต์นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

3.1 การพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อยกระดับความรู้ ทักษะ และทัศนคติของครูให้พร้อมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่

3.2 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ประยุกต์ใช้ระบบฐานข้อมูลและสื่อดิจิทัลในการจัดการศึกษาและสื่อสารกับผู้ปกครอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความทันสมัยในการบริหาร

3.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและประชาชนร่วมวางแผน สนับสนุนทรัพยากร และติดตามผล เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและความร่วมมือที่ยั่งยืน

3.4 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เชื่อมโยงกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ทรัพยากร และพัฒนารูปแบบนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

3.5 การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น นำวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านมาผสมผสานกับนวัตกรรม การเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังคุณค่าท้องถิ่นและสร้างการเรียนรู้รอบด้านแก่เด็ก

3.6 การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ติดตามและประเมินผลนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

สรุปได้ว่า การประยุกต์นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องดำเนินการอย่าง รอบด้าน ทั้งการพัฒนาบุคลากร การใช้เทคโนโลยี การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างเครือข่าย การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงจะทำให้ศูนย์เด็กเล็ก มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผล ดังนี้

1. ลักษณะของนวัตกรรม นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีลักษณะสำคัญ ที่เน้นการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกเข้ามามีบทบาทร่วมกันในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน อีกทั้งยังมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็กปฐมวัย รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและวิธีการ สมัยใหม่มาเสริมการบริหารและการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังยึดบริบทของท้องถิ่นและชุมชนเป็นพื้นฐานในการออกแบบและพัฒนา เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ควบคู่กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ลักษณะดังกล่าวทำให้นวัตกรรมมีความยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ได้จริง และพัฒนาต่อยอดได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวคิดของ Siraj-Blatchford and Wong (2020) ที่ระบุว่า การดึงครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยยกระดับพัฒนาการเด็กทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และทักษะสังคม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการเด็กและผสมผสาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการนำแนวคิด Contextualized Learning มาใช้ซึ่ง UNESCO (2021) ยืนยันว่า การศึกษาที่เชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนสามารถสร้างความหมายต่อผู้เรียนมากกว่าแนวทางมาตรฐานทั่วไป และยังทำให้เกิดการสืบทอดทางวัฒนธรรมควบคู่กับทักษะสมัยใหม่ ขณะเดียวกันการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล

2. ที่มาของนวัตกรรมที่มาจากนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกิดจากความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานและความเปลี่ยนแปลง ของสังคมในศตวรรษที่ 21 ระบบ การบริหารแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองได้อย่างเพียงพอ ทำให้ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรต้องร่วมกันแสวงหาวิธีการใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่า นอกจากนั้นนโยบาย การศึกษาของภาครัฐและท้องถิ่นก็เป็นแรงผลักดันสำคัญที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม ขณะเดียวกันเสียงสะท้อน และความคาดหวัง ของชุมชนและผู้ปกครองก็เป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดการริเริ่มการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ศูนย์เด็กเล็ก สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและตอบโจทย์พื้นที่ สอดคล้องกับการศึกษาของ Nguyen, Cannata and Miller (2021) ที่พบว่า ความคาดหวัง ของผู้ปกครองและชุมชนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน และเป็น ตัวกระตุ้นให้ผู้บริหาร และครูแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการได้ดีกว่าเดิม สอดคล้องกับ ปรียา พร วงศ์อนุตรโรจน์ (2562) ยืนยันว่าการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กจำเป็นต้องสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษา ปฐมวัยและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างนวัตกรรมที่ไม่เพียง ตอบสนองภายในศูนย์ แต่ยังเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาของประเทศโดยรวม

3. กระบวนการก่อเกิดนวัตกรรม กระบวนการก่อเกิดนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เริ่มจากการสร้างความตระหนักและการกำหนดปัญหา โดยศึกษาสภาพจริง ของการจัดการศึกษาและความต้องการ ของผู้เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงเปิดเวทีการระดมความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อ นำมาสู่การจัดทำแผนพัฒนานวัตกรรมที่เหมาะสม เมื่อได้แผนแล้วจะมีการทดลองและนำไปปฏิบัติในระดับ ศูนย์ โดยมีการติดตามและประเมินผลเพื่อหาจุดเด่นและข้อบกพร่อง ก่อนจะปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น เมื่อ ผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ จึงเข้าสู่ขั้นตอนของการขยายผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิด ความยั่งยืนและเป็นแบบอย่างแก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิด Design -Based Implementation Research (DBIR) ของ Penuel, et al. (2020) ที่ให้ความสำคัญกับการทำงานเชิงปฏิบัติ จริง การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการปรับปรุงนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ ในมิติของการวิจัยเชิงปฏิบัติ เป็น เครื่องมือสำคัญในการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เพราะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเรียนรู้และ แก้ไขปัญหาผ่านการทดลองและการสะท้อนผลร่วมกัน

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อเกิดนวัตกรรม การก่อเกิดนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายด้านร่วมกัน โดยเริ่มจากภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ และ สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากร ขณะเดียวกันวัฒนธรรม ที่เปิดกว้างและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันก็มีส่วน สำคัญ บุคลากรเองต้องมีความรู้และความสามารถ ที่เพียงพอในการขับเคลื่อนนวัตกรรม อีกทั้งทุนทางสังคม เช่น ความร่วมมือและความไว้วางใจจากชุมชน เป็นแรงหนุนสำคัญ สอดคล้องกับงานของ Leithwood, Harris and Hopkins (2020) ที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันเป็นหัวใจของ ความสำเร็จเชิงนวัตกรรม ขณะเดียวกัน Hargreaves and Fullan (2021) อธิบายว่าการสร้างทุนทางสังคมและ เครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนเป็นปัจจัยที่ช่วยเพิ่ม ความยั่งยืนให้กับการปฏิรูปการศึกษาในแง่การสนับสนุน จากภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา ระวะนาวิก (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหาร จัดการเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ผลการวิจัย พบว่า นวัตกรรม การบริหารจัดการเพื่อการมี

ส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นมีต้นทุนทางสังคม สำคัญเป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชน เป็นการรวมกลุ่ม การสร้างเครือข่ายการประสานงาน ทั้งภายในและภายนอกชุมชนสร้างเสริมพลังในชุมชนเกิด เศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น นวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ มีวิสัยทัศน์การแก้ไขปัญหาในทุกมิติบูรณาการในการบริหารงานเกิดจากความไว้วางใจกัน และกัน โดยเน้นการใช้ทรัพยากรภายในชุมชนสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ เกิดการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผนเกิดขึ้นใน ชุมชน และการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม อบต. ในแต่ละพื้นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โปร่งใสตรวจสอบได้จนประสบความสำเร็จพร้อมเป็น แบบอย่างที่ดีอย่างยั่งยืน

5. การนำนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมาไปสู่การปฏิบัติ แม้จะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา และพัฒนาการของเด็กเล็ก แต่ก็ ยังประสบปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านบุคลากรที่มีจำนวน ไม่เพียงพอและยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัย งบประมาณและทรัพยากรที่ได้รับจัดสรร ไม่ครอบคลุมต่อความต้องการ ทำให้การพัฒนาขาดความ ต่อเนื่อง นอกจากนี้การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกยังไม่สม่ำเสมอ การมีส่วนร่วมของประชาชนและ ผู้ปกครองยังไม่ต่อเนื่อง ขณะที่วัฒนธรรมองค์การบางส่วนยังคงยึดติดกับรูปแบบการทำงานเดิม ส่งผลให้ นวัตกรรมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และต้องอาศัยการแก้ไขปัญหาเชิงระบบเพื่อให้การ พัฒนาสามารถดำเนินต่อไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับประการแรก ปัญหาด้านบุคลากรทั้งจำนวนที่ไม่เพียงพอ และความขาดแคลนทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในยุค ปัจจุบัน ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siraj-Blatchford and Wong (2020) ที่ย้ำว่าความร่วมมือจาก ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพปฐมวัย แต่ก็ต้องอาศัยการสร้างแรงจูงใจและระบบ การมีส่วนร่วมที่ต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงกิจกรรมระยะสั้นประการสุดท้าย วัฒนธรรมองค์การบางส่วนยังคงยึดติดกับ รูปแบบการทำงานเดิม ส่งผลให้การนำแนวทางใหม่มาปรับใช้อาจเผชิญแรงต้าน การค้นพบนี้สอดคล้อง กับทฤษฎี การจัดการการเปลี่ยนแปลง (Change management) ของ Kotter (2012) ที่ระบุว่าความสำเร็จของการนำ นวัตกรรมไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการปรับตัว หากองค์กรยังคงยึดติดกับวิธีการเก่า ความพยายามในการเปลี่ยนแปลงย่อมประสบกับข้อจำกัด

6. แนวทางการแก้ไข แนวทางการแก้ไขปัญหาการนำนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ เทศบาลตำบลตลาดแค ควรมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงระบบและการสร้าง ความร่วมมือทุกภาคส่วน โดยเริ่มจากการ เพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอ พร้อมพัฒนาศักยภาพครู และเจ้าหน้าที่ด้านเทคโนโลยีและการจัดการเรียนรู้เชิง นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการจัดสรร งบประมาณและทรัพยากรให้ครอบคลุมความต้องการและการสร้าง เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และงบประมาณเพิ่มเติม อีกทั้งต้องส่งเสริมให้ ประชาชน และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ผลการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค มีความสอดคล้อง กับงานวิจัยและแนวคิดทางวิชาการหลายประการ กล่าวคือ พบว่า การก่อเกิดนวัตกรรมต้องอาศัยปัจจัย สนับสนุนด้านภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์การ การมีส่วนร่วมของประชาชน และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (2003) เกี่ยวกับ การยอมรับนวัตกรรม ที่เน้นว่าการแพร่กระจายและการ ยอมรับสิ่งใหม่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและแรงสนับสนุนจากเครือข่าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิมล ว่องวาณิช (2560) ที่ชี้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งยังประสบปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรทำ

ให้จำเป็น ต้องใช้การบริหารเชิงนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การใช้เทคโนโลยี และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงตอบย้าว่าการพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยนวัตกรรมที่ผสมผสานระหว่างการจัดการเชิงระบบ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการสนับสนุนจากเครือข่ายภายนอก เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน

7. แนวทางการประยุกต์ แนวทางการประยุกต์นวัตกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาลตำบลตลาดแค มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยี การนำระบบดิจิทัลมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการเรียนการสอน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน รวมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนทรัพยากรและองค์ความรู้ เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักการ Collaborative governance และแนวคิด Community-based education ของ Siraj-Blatchford and Wong (2020) ซึ่งเน้นว่าการศึกษาเด็กเล็กที่มีคุณภาพต้องได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน การมีส่วนร่วมดังกล่าวไม่เพียงเพิ่มความไว้วางใจ ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชน แต่ยังทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการจริงของผู้ปกครองและท้องถิ่น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล หรือองค์กรเอกชน สอดคล้องกับแนวคิด Social capital theory (Putnam, 2000) ที่มองว่าความสัมพันธ์เชิงเครือข่ายช่วยเพิ่มทรัพยากร องค์ความรู้ และโอกาสในการพัฒนา เมื่อหน่วยงานต่างๆ เข้ามามีบทบาทสนับสนุนจะทำให้การขับเคลื่อนนวัตกรรมมีความหลากหลาย และมั่นคงมากยิ่งขึ้น อีกแนวทางสำคัญ คือ การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับนวัตกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวพล สมบูรณ์สิน (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหาร ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อกำหนดแนวทางในการจัดการนวัตกรรม 2) เพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรม และ 3) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนองค์ประกอบที่ 2 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง 2) หลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) หลักการจัดการความรู้ และ 4) หลักการบริหารงานวิชาการ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยนำเข้าในการจัดการนวัตกรรม ได้แก่ 1) คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของผู้นำ/ผู้บริหาร 2) คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของครูและบุคลากร 3) คณะกรรมการจัดการนวัตกรรม 4) แหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี 5) วัฒนธรรมนวัตกรรม องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการนวัตกรรม ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์ ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 วางแผนออกแบบ ขั้นตอนที่ 3 ใช้นวัตกรรม ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล และขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่ นวัตกรรม องค์ประกอบที่ 5 ผลผลิต ได้แก่ 1) นวัตกรรมกระบวนการ 2) นวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ และ 3) นวัตกรรม การจัดการ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการพัฒนามูลฐาน ผู้บริหารเทศบาลและผู้นำศูนย์ควรได้รับการพัฒนาและสนับสนุนให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ที่มีทั้งวิสัยทัศน์กว้างไกล ความกล้าในการตัดสินใจ

และความสามารถในการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในองค์กร รวมถึงการจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อเสริมสร้างทักษะด้านการจัดการศึกษา การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการจัดการนวัตกรรมทางการศึกษา

1.2 จัดสรรทรัพยากรและพัฒนาโครงสร้างสนับสนุน เพื่อให้หน่วยกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ควรมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ ทั้งในด้านงบประมาณ อุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ และสื่อดิจิทัลที่ทันสมัย ควบคู่กับการพัฒนากลไกสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานรัฐ เอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ที่สามารถเข้ามาช่วยเสริมด้านเงินทุน ความรู้ และบุคลากรเพิ่มเติม โครงสร้างสนับสนุนที่มีความยืดหยุ่นจะช่วยให้ศูนย์สามารถปรับตัวต่อความท้าทายใหม่ๆ และตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและชุมชนได้อย่างทันทั่วถึง

1.3 สร้างระบบเทคโนโลยีและฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบติดตามและประเมินพัฒนาการของเด็ก ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูล ที่เป็นปัจจุบันได้ง่าย และรวดเร็ว การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้ไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ แต่ยังช่วยเสริมความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในกระบวนการบริหาร อีกทั้งยังสามารถขยายโอกาสในการสื่อสารกับผู้ปกครองให้มีความใกล้ชิดและมีข้อมูลร่วมกันมากยิ่งขึ้น

1.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีความเข้มแข็งและยั่งยืนก็ต่อเมื่อชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนั้นควรจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การประชุมระดมความคิดเห็น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน หรือเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักวิชาการ การสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมจะนำไปสู่การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ในขณะเดียวกัน ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การสนับสนุนบุคลากร ตลอดจนการพัฒนาวัฒนธรรมร่วมกัน

1.5 บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นและการพัฒนานวัตกรรมต่อเนื่อง ควรนำภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นมาบูรณาการเข้ากับการจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรมการศึกษา เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ทั้งในมิติวิชาการและวัฒนธรรมควบคู่กัน สิ่งนี้จะช่วยปลูกฝังความภาคภูมิใจ ในชุมชนและสร้างรากฐานด้านอัตลักษณ์ ขณะเดียวกัน ศูนย์ควรมีระบบติดตามและประเมินผลนวัตกรรม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรขยายขอบเขตไปยังศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ทั้งในจังหวัด นครราชสีมาและภูมิภาคต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบนวัตกรรม แนวทางการบริหาร และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนวัตกรรม

3.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นำนวัตกรรมไปใช้แล้วกับศูนย์ที่ยังคงใช้วิธีบริหารแบบดั้งเดิม เพื่อให้เห็นความแตกต่างด้านคุณภาพการจัดการศึกษา การพัฒนาเด็กและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

3.3 ควรติดตามและวิเคราะห์ผลกระทบของนวัตกรรมการบริหารต่อการพัฒนาการเด็กเล็ก ในระยะยาว เช่น ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านทักษะชีวิต เพื่อยืนยันประสิทธิผล นวัตกรรมในการสร้างคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา ระวะนาวิก. (2565). นวัตกรรมการบริหารจัดการเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น. **วารสารรัฐศาสตร์และการปกครอง**, 12(2), 55–72.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2558). **นวัตกรรมท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- นวล สมบูรณ์สิน. (2565). รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา**, 7(2), 45–63.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2562). การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามนโยบายการศึกษาปฐมวัยและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม**, 15(2), 45–60.
- ปวีณา บุณนาค. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการนวัตกรรมท้องถิ่นในเขตภูมิภาคตะวันตก. **วารสารรัฐศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ**, 10(2), 101–120.
- พยัต วุฒิรงค์. (2553). นวัตกรรมและความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย: ก้าวต่อไปสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์. **จุฬาลงกรณ์วารสาร**, 22(86), 43–67.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในประเทศไทย. **วารสารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, 45(1), 21–39.
- อนุจิตร ชินสาร. (2557). นวัตกรรมการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารราชพฤกษ์**, 12(3), 81–90.
- อนุจิตร ชินสาร. (2564). การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา**, 15(1), 83–93.
- Anderson, S., & Moffat, K. (2018). **Continuous improvement in schools: A practical handbook**. Routledge.
- Appleton, J. V. (1995). Analysing qualitative interview data: Addressing issues of validity and reliability. **Journal of Advanced Nursing**, 22(5), 993–997.
- Bryson, J. M., Crosby, B. C., & Bloomberg, L. (2015). Public value governance: Moving beyond traditional public administration and the New Public Management. **Public Administration Review**, 75(4), 445–456.
- Hargreaves, A., & Fullan, M. (2021). **Professional capital after the pandemic: Revisiting and revising classic understandings of teachers' work**. Teachers College Press.
- Kotter, J. P. (2012). **Leading change**. Harvard Business Review Press.
- Ladson-Billings, G. (2014). Culturally relevant pedagogy 2.0: a.k.a. the remix. **Harvard Educational Review**, 84(1), 74–84.

- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). **Seven strong claims about successful school leadership revisited**. *School Leadership & Management*, 40(1), 5–22.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1984). **Qualitative data analysis: A sourcebook of new methods**. Sage Publications.
- Neuman, W. L. (2006). **Social research methods: Qualitative and quantitative approaches (6th ed.)**. Pearson/Allyn and Bacon.
- Nguyen, T. D., Cannata, M., & Miller, J. (2021). Understanding student and parent voice in school improvement: A study of Tennessee schools. *Journal of Educational Change*, 22(2), 213–238.
- OECD. (2019). **OECD learning compass 2030: A series of concept notes**. Organization for Economic Co-operation and Development. <https://www.oecd.org/education/2030-project/>.
- Penuel, W. R., Fishman, B. J., Cheng, B. H., & Sabelli, N. (2020). Design-based implementation research: Toward a science of intervention design and implementation. *Year book of the National Society for the Study of Education*, 119(1), 272–298.
- Putnam, R. D. (2000). **Bowling alone: The collapse and revival of American community**. Simon & Schuster.
- Redecker, C. (2020). **European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu**. Publications Office of the European Union.
- Rogers, E. M. (2003). **Diffusion of innovations** (5th ed.). Free Press.
- Siraj-Blatchford, I., & Wong, Y. L. (2020). **Supporting identity, diversity and language in the early years**. Open University Press.
- UNESCO. (2021). **Reimagining our futures together: A new social contract for education**. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000379707>.
- UNICEF. (2020). **A world ready to learn: Prioritizing quality early childhood education**. United Nations Children's Fund. <https://www.unicef.org/reports/a-world-ready-to-learn-2019>.